

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
THE SECRETARIAT OF THE HOUSE OF REPRESENTATIVES

ข้อมูลพื้นฐาน

BACKGROUNDERS
ISSN 0858-7264

สรุปมติคณะรัฐมนตรี
เกี่ยวกับปัญหา"ข้าว"

ช่วงระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2535
ถึงเดือนมิถุนายน 2536

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1
มิถุนายน 2536

ฝ่ายบริการค้นคว้า
หอสมุดรัฐสภา
สำนักบริการข้อมูล
และกฎหมาย

 2826181-99

ต่อ 232 - 5

2823818 - 19

Fax 2823818

วิริยะ คล้ายแดง

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทนำ	1
สรุปมติคณะรัฐมนตรีและผลการประชุมคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับปัญหาข้าว	
1. การแก้ไขปัญหาราคาข้าวเปลือกตกต่ำ (วันที่ 3 พฤศจิกายน 2535)	2
2. นโยบายและมาตรการข้าวในปี 2535/36 (วันที่ 10 พฤศจิกายน 2535)	3
3. แจ้งให้ทราบเรื่องสถานการณ์ข้าว (วันที่ 15 ธันวาคม 2535)	4
4. การดำเนินการตามนโยบายยกระดับราคาข้าวเปลือกของกระทรวงพาณิชย์ (วันที่ 15 ธันวาคม 2535)	5
5. รัสเซียขอปรับราคาและขยายเวลารับมอบข้าว (วันที่ 29 ธันวาคม 2535)	7
6. การแก้ไขปัญหาข้าวปี 2535/2536 (วันที่ 29 ธันวาคม 2535)	7
7. กระทรวงการคลังเสนอการแก้ปัญหาราคาข้าว (วันที่ 12 มกราคม 2536)	9
8. มติการประชุมพิจารณาแก้ไขปัญหาคข้าวปี 2535/2536 เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2536 (วันที่ 12 มกราคม 2536)	9
9. รับรู้ภาวะการซื้อขายและราคาข้าวที่อีสาน (วันที่ 19 มกราคม 2536)	11
10. แจ้งให้ทราบถึงรายงานสถานการณ์ข้าว (วันที่ 26 มกราคม 2536)	13
11. สหพันธ์รัฐรัสเซียขอขยายเวลารับมอบข้าว (วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2536)	15
12. โครงการรับจำนำข้าวเปลือกของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (วันที่ 23 มีนาคม 2536)	15
13. ขายข้าวเงินเชื่อให้รัฐบาลอิหร่าน (วันที่ 30 มีนาคม 2536)	16
14. ข้าวนาปรังฤดูการผลิตปี 2536 ตกต่ำ (วันที่ 30 มีนาคม 2536)	17
15. สหพันธ์รัฐรัสเซียขอขยายเวลารับมอบข้าว (วันที่ 27 เมษายน 2536)	18
16. แผนส่งเสริมการผลิตข้าว ปี 2537 - 2541 (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์) (วันที่ 11 พฤษภาคม 2536)	19
17. สรุปผลการประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาราคาข้าว (วันที่ 18 พฤษภาคม 2536)	20
18. การแก้ไขข้าวนาปรัง (วันที่ 8 มิถุนายน 2536)	21
19. การจำหน่ายข้าวสารโครงการแทรกแซงข้าวนาปรัง ปี 2536 (วันที่ 8 มิถุนายน 2536)	21
ภาคผนวก ก. นโยบายและมาตรการข้าวของรัฐบาล ปี 2534/2535	23
ภาคผนวก ข. นโยบายและมาตรการข้าวของรัฐบาล ปี 2535/2536	25

นายวิริยะ คล้ายแดง

วิทยากร 4

บทนำ

ภารกิจของรัฐบาลมีอยู่ไม่น้อย หนึ่งในจำนวนนั้น คือการประชุมร่วมในคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาถึงเรื่องราวต่าง ๆ อันเป็นการบริหารประเทศ ผลการประชุมรายสัปดาห์ร่วมกันของ คณะรัฐมนตรีซึ่งเรียกว่า "มติคณะรัฐมนตรี (ครม.)" นั้น ได้รับความสนใจและติดตามจากสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร และบุคคลทั่วไปเป็นอย่างมาก หากเรื่องที่เข้าสู่ที่ประชุมเป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อ ประชาชนส่วนมาก เรื่องนั้นก็จะยิ่งน่าสนใจ โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับ "ข้าว" ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจ ประจำชาติไทย ก็นับเป็นเรื่องหนึ่งที่หลายคนสนใจและจับตามอง การรวบรวมมติคณะรัฐมนตรีและผล การประชุมคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับปัญหา "ข้าว" จึงมุ่งเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในติดตามเรื่องราวและ อ้างอิงต่อไป

การรวบรวมมติคณะรัฐมนตรีและผลการประชุมคณะรัฐมนตรีที่เปิดเผยสู่สาธารณชนเกี่ยวกับ ปัญหาข้าว ได้ทำการรวบรวม ในช่วงระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2535 ถึง (วันที่ 8) เดือนมิถุนายน 2536 หรืออาจนับว่าเป็นช่วงฤดูการผลิตข้าว ปี 2535/2536 ก็ได้ ซึ่งจากการรวบรวมมติคณะรัฐมนตรี และผลการประชุมคณะรัฐมนตรีที่เปิดเผยสู่สาธารณชน พบว่า มีทั้งหมดจำนวน 19 เรื่อง โดย

1. แบ่งตามการรับเรื่องของคณะรัฐมนตรี

1.1 เรื่องที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติ	จำนวน 10 เรื่อง
1.2 เรื่องที่คณะรัฐมนตรีรับทราบ	จำนวน 5 เรื่อง
1.3 เรื่องที่รัฐมนตรีแจ้งให้ทราบ	จำนวน 2 เรื่อง
1.4 เรื่องที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ	จำนวน 2 เรื่อง
รวม	จำนวน 19 เรื่อง

2. แบ่งตามเนื้อหาที่พิจารณา

2.1 เรื่องเกี่ยวกับแนวทางแก้ปัญหา	จำนวน 8 เรื่อง
2.2 รายงานผลการดำเนินงาน	จำนวน 6 เรื่อง
2.3 การขายข้าวแก่ต่างประเทศ	จำนวน 5 เรื่อง
รวม	จำนวน 19 เรื่อง

1. การแก้ไขปัญหาราคาข้าวเปลือกตกต่ำ
 สภาองค์การรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2535

กระทรวงพาณิชย์ได้เสนอ เรื่องการแก้ไขปัญหาราคาข้าวเปลือกตกต่ำให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา ทั้งนี้ เนื่องจากขณะนี้ เป็นระยะต้นฤดูการผลิต 2535/2536 ระดับราคาข้าวเปลือกได้ทรุดต่ำลง และมีแนวโน้มที่จะลดลงอีกเมื่อผลผลิตข้าวออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมากในช่วงปลายปี รัฐบาลจึงจำเป็นต้องหามาตรการแก้ไข โดยด่วน เพื่อให้สามารถระบายข้าวออกไปต่างประเทศได้มากที่สุด กระทรวงพาณิชย์ได้เสนอมาตรการในส่วนที่เกี่ยวกับการส่งออกเป็นกรณีเร่งด่วน ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา

คณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้วมีมติ อนุมัติในหลักการให้กระทรวงพาณิชย์ขยายข้าวในระดับรัฐบาลต่อรัฐบาล เป็นเงินเชื่อไม่เกิน 2 ปีได้ ในปริมาณไม่เกิน 700,000 ตัน และอนุมัติให้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาข้าวเปลือกข้าวเกินและเร่งขยายข้าวส่งออกได้ตามเสนอ โดยให้คณะกรรมการเป็นผู้พิจารณากำหนดราคาส่งออก ภาระสุทธิทางการเงินของรัฐ และวิธีการทางการเงินเพื่อการส่งออกที่เหมาะสม รวมทั้งการจัดหรือลดความเสี่ยงทางการเงินของรัฐด้วย

สำหรับคณะกรรมการฯ ดังกล่าวมี

รองนายกรัฐมนตรี (นายอานวย วีรวรรณ) เป็นประธาน
 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เป็นรองประธาน

และกรรมการประกอบด้วย

1. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยหรือผู้แทน
2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังหรือผู้แทน
3. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือผู้แทน
4. ปลัดกระทรวงพาณิชย์
5. นายณรงค์ ศรีสอ้าน
6. อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ เป็นกรรมการและเลขานุการ

2. นโยบายและมาตรการข้าวในปี 2535/36
 สรุปรวมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2535

คณะรัฐมนตรีเห็นชอบนโยบายและมาตรการข้าวในปี 2535/36 ตามที่กระทรวงพาณิชย์
 เสนอ ดังนี้

1. กำหนดราคาเป้าหมาย

1.1 ข้าวเปลือก 5% (ความชื้นไม่เกิน 15%) กำหนดไว้เมตริกตันละ 4,100 บาท

1.2 ข้าวเปลือกเหนียว 10% เมล็ดยาว กำหนดไว้เมตริกตันละ 3,450 บาท

ทั้งนี้ สำหรับข้าวคุณภาพอื่นให้เพิ่มลดราคาข้าวเปลือกตามคุณภาพ โดยเปรียบเทียบตาม
 อัตราส่วนที่กำหนดไว้ข้างต้น

โดยรัฐบาลจะได้ใช้มาตรการเพื่อให้ราคาข้าวเปลือกในช่วงต้นฤดูไปสู่ราคาเป้าหมายนำ
 และคาดหวังว่าในปลายฤดูราคาข้าวเปลือกก็จะอยู่ในระดับที่สูงขึ้นเพื่อให้เกษตรกรที่เก็บข้าวเปลือกได้รับ
 ประโยชน์จากการถือครองไว้

2. มาตรการแทรกแซงตลาดข้าว

2.1 ตลาดข้าวเปลือก

(1) ให้ ธ.ก.ส. รับจำนำข้าวเปลือกตั้งแต่วันที่ 16 พฤศจิกายน 2535
 โดยใช้วงเงินไม่น้อยกว่า 5,000 ล้านบาท โดยคิดอัตราดอกเบี้ยจากเกษตรกรไม่เกินร้อยละ 3 และ
 เกษตรกรสามารถจำนำข้าวเปลือกได้ร้อยละ 90 ของราคาเป้าหมายนำ

(2) ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยโอนเคราะหฺ์สินเชื่ออัตราดอกเบี้ยต่ำแก่โรงสี
 และผู้ค้าข้าวเปลือกในวงเงินไม่น้อยกว่า 5,000 ล้านบาท เพื่อเพิ่มความต้องการข้าวเปลือกในช่วงต้น
 ฤดูให้มากที่สุด นอกจากนี้ ได้ให้กระทรวงมหาดไทยและหน่วยทหารเข้าแทรกแซงตลาดข้าวเปลือกเป็น
 การเสริมอีกทางหนึ่งด้วย

2.2 ตลาดข้าวสาร ให้กระทรวงพาณิชย์เร่งรัดการระบายข้าวส่งออกในช่วงต้นฤดู
 ให้มากที่สุดทุกวิถีทาง รวมทั้งการขายสินเชื่ออัตราดอกเบี้ยต่ำ เพื่อประโยชน์โดยรวมให้ราคาข้าวเปลือก
 สูงขึ้น และได้อนุมัติเงินจากกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในขั้นแรก 1,500 ล้านบาท เพื่อเข้า
 แทรกแซงตลาดข้าวสาร โดยจะสามารถเริ่มดำเนินการได้ในต้นสัปดาห์ที่ 3 ของเดือนพฤศจิกายนนี้

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อแนวทางการช่วยยกระดับราคาข้าวเปลือกสำหรับปีนี้เป็นอย่างมาก
 มาก โดยพร้อมที่จะใช้มาตรการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามราคาเป้าหมายนำที่ทางราชการกำหนดไว้

3. แจ้งให้ทราบเรื่องสถานการณ์ข้าว สรุปผลการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2535

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์รายงานสถานการณ์ข้าวว่า ในปี 2535/36 คาดว่าปริมาณผลผลิตข้าวของโลกจะเพิ่มสูงขึ้นจากปีปัจจุบันประมาณร้อยละ 1.4 ทำให้ภาวะการแข่งขันสูงขึ้น แต่อย่างไรก็ดีกระทรวงพาณิชย์ก็จะพยายามระบายข้าวออกนอกประเทศให้มากที่สุดให้บรรลุเป้าหมายการส่งออกเบื้องต้นจำนวน 4.5 ล้านตัน ในปี 2536

ในระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2535 ถึง 10 ธันวาคม 2535 ประเทศไทยส่งข้าวออกจำนวนทั้งสิ้น 4,508,333 ตัน เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วร้อยละ 21.5

สำหรับภาวะตลาดภายในประเทศในระยะนี้จะเงยเงา แต่จากการที่รัฐบาลได้ออกมาตรการแข่งขันตลาดข้าว ทำให้ในระยะ 1 สัปดาห์ที่ผ่านมาราคาข้าวชนิด 100% ขึ้นสองสูงขึ้นกระสอบละ 12 บาท และคาดว่าจะสูงขึ้นต่อไป

กระทรวงพาณิชย์ได้กำชับให้ผู้ส่งข้าวออกที่ขายข้าวให้รัฐบาลในครั้งที่ 1 รีบเร่งนำข้าวมาส่งมอบให้ตามกำหนด ทั้งนี้เพื่อให้ราคาข้าวเปลือกในประเทศมีราคาสูงขึ้น และได้ขอความร่วมมือให้ผู้ส่งออกทุกรายช่วยกันหาตลาดข้าวในต่างประเทศให้มากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในต้นฤดูการผลิต

เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้โรงสีระบายข้าวออกให้มากและซื้อข้าวเปลือกเพิ่มขึ้นกระทรวงพาณิชย์จึงได้ประกาศรับซื้อข้าวเพื่อแทรกแซงตลาดครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 14 ธันวาคมศกนี้ จำนวนไม่ต่ำกว่า 140,000 ตัน โดยมีเป้าหมายจะซื้อจากโรงสีทั้งหมด

มาตรการเหล่านี้จะสามารถดึงราคาข้าวความชื้นไม่เกิน 15% จะจำหน่ายได้ 3,690 บาทต่อตัน ถ้าชาวนาขายข้าวแล้วได้ต่ำกว่านี้ขออย่าให้ขายข้าวให้นำข้าวดังกล่าวมาจำหน่าย ซึ่งจะมีเวลาให้ถึง 10 เดือน และในปีนี้จะผ่อนปรนเกี่ยวกับมาตรฐานยุ่งฉางด้วย

สำหรับมาตรการในเรื่องข้าวนี้ไม่ว่าจะเป็นการรับจำหน่าย ซื้อ ระบายข้าวสารได้มีการกำชับให้เร่งดำเนินการอย่างเหมาะสมและจริงจัง เพื่อประโยชน์แก่เกษตรกร

4. การดำเนินการตามนโยบายยกระดับราคาข้าวเปลือกของกระทรวงพาณิชย์ สรุปผลการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2535

คณะรัฐมนตรีรับทราบ ตามที่กระทรวงพาณิชย์รายงานภาวะตลาดข้าว ผลของการจัดซื้อข้าวสารเพื่อแทรกแซงตลาดครั้งที่ 1 จำนวน 251,600 ตัน โดยประกอบด้วย จากผู้ส่งออก 51 ราย จำนวน 229,100 ตัน และจากโรงสีอีก 7 ราย จำนวน 22,500 ตัน เพื่อยกระดับราคาข้าวเปลือก และการดำเนินการเพิ่มเติมต่าง ๆ เพื่อให้การยกระดับราคาข้าวเปลือกสามารถบรรลุผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น ดังนี้

1. ภาวะตลาดข้าวในต่างประเทศและภายในประเทศ

ในปี 2535/36 ปริมาณผลผลิตข้าวของโลก คาดว่าจะเพิ่มสูงขึ้นจากปีปัจจุบัน ประมาณร้อยละ 1.4 ภาวะการแข่งขันตลาดโลกจะเพิ่มมากขึ้นและราคาข้าวในตลาดโลกมีแนวโน้มจะอ่อนตัวลง เนื่องจากประเทศผู้ซื้อบางประเทศ สามารถผลิตข้าวได้สูงขึ้นและจะกลายเป็นผู้ส่งออกในปี 2536 เช่น อินโดนีเซีย เป็นต้น ในขณะที่เดียวกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญของไทย เช่น เวียดนาม ก็สามารถผลิตข้าวได้เพิ่มมากขึ้น และคาดว่าจะส่งออกได้สูงขึ้น อย่างไรก็ตามกระทรวงพาณิชย์โดยความร่วมมือของภาคเอกชน จะพยายามระบายข้าวออกนอกประเทศให้มากที่สุด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการส่งออกเบื้องต้น จำนวน 4.5 ล้านตัน ในปี 2536

ในระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2535 ถึง 10 ธันวาคม 2535 ประเทศไทยได้ส่งข้าวออกแล้วเป็นจำนวนทั้งสิ้น 4,508,333 ตัน เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันของปี 2534 ซึ่งมีจำนวน 3,709,084 ตัน ร้อยละ 21.5 และในขณะนี้มีสัญญาข้าวภาคเอกชนและรัฐบาล ค้างส่งมอบอยู่ประมาณ 760,886 ตัน (แต่บางส่วนก็ยังมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องการชำระเงิน เช่น ข้าวที่เอกชนมีสัญญาขายให้อิรัก จำนวน 400,000 ตัน)

นอกจากนี้แล้ว กระทรวงพาณิชย์ได้ทำสัญญาขายข้าวให้มอริตานิเอร์ 40,000 ตัน และญี่ปุ่นอีก 4,600 ตัน การที่บางประเทศได้สั่งซื้อข้าวเป็นจำนวนไม่มากในต้นฤดู ก็เพื่อเป็นการทดสอบและหยั่งเชิงตลาดของผู้ขาย ก่อนที่จะพิจารณาสั่งซื้อเป็นจำนวนมาก

สำหรับผลผลิตข้าวในปีในฤดู 2534/35 ภาวะตลาดภายในประเทศระยะนี้ โดยปกติจะเจียบเหงามาเนื่องจากเป็นต้นฤดูการเก็บเกี่ยวและระยะสั้นปี การซื้อขายจะชะลอลงทั้งภายในและต่างประเทศ แต่เนื่องจากรัฐบาลได้ออกมาซื้อข้าวเพื่อแทรกแซงตลาด จึงเป็นผลให้ตลาดคึกคักขึ้นและราคาข้าวชนิด 100% ขึ้น 2 ในระยะ 1 สัปดาห์ที่ผ่านมาได้เพิ่มสูงขึ้นกระสอบละประมาณ 12 บาท และคาดว่าจะเพิ่มสูงขึ้นอีกต่อไป เนื่องจากเป็นระยะที่ผู้ส่งออกจะต้องเร่งรัดซื้อข้าวเพื่อส่งมอบให้กระทรวงพาณิชย์ (กำหนดการส่งมอบข้าวระหว่างวันที่ 4-18 ธันวาคม 2535)

2. การดำเนินการเพิ่มเติมของกระทรวงพาณิชย์

2.1 เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2535 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ได้เชิญนายกสมาคมพร้อมทั้งกรรมการบริหารของสมาคมผู้ส่งออกข้าวออก มาพบเพื่อประชุมหารือและขอความร่วมมือ ดังนี้

2.1.1 ได้กำชับให้ผู้ส่งออกข้าวออกที่ขายข้าวให้รัฐบาลในครั้งที่ 1 รีบเร่งซื้อข้าวมาส่งมอบให้ตามกำหนด และมีให้นำข้าวที่มีอยู่ในสต็อกก่อนแล้วมาส่งมอบแทน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ราคาข้าวเปลือกในประเทศมากที่สุด ผู้ส่งออกทุกรายได้ยืนยันที่จะให้ความร่วมมือ ซึ่งกระทรวงพาณิชย์จะได้ติดตามตรวจสอบโดยใกล้ชิดต่อไป

2.1.2 ได้ขอความร่วมมือ ให้ผู้ส่งออกทุกรายช่วยกันตลาดข้าวในต่างประเทศให้มากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในต้นฤดูการผลิต ถ้าหากมีปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับเรื่องราคาหรือเงื่อนไขการจำหน่ายก็ให้นำมาหารือกับกระทรวงพาณิชย์เพื่อหาทางแก้ไขต่อไป ทางผู้ส่งออกยืนยันที่จะให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ และในต้นปี 2536 กระทรวงพาณิชย์จะจัดส่งคณะผู้แทนขายข้าวไปหลาย ๆ สายพร้อมกัน โดยมีตัวแทนจากภาคเอกชนร่วมเดินทางไปด้วย

2.2 เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2535 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ได้เชิญนายกสมาคมและกรรมการบริหารของสมาคมและ โรงสีข้าว มาพบเพื่อประชุมหารือและขอความร่วมมือให้โรงสีทั่วประเทศซื้อข้าวเปลือกมากขึ้น โดยมีประเด็นสำคัญในการประชุมหารือ คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ได้แจ้งให้ทราบว่า การประกาศรับซื้อข้าวของรัฐบาลในครั้งที่ 1 ได้กำหนดจำนวนที่จะซื้อจากโรงสีไว้ 50,000 ตัน แต่ปรากฏว่ามีโรงสีเสนอขายได้เพียง 7 ราย จำนวน 22,500 ตัน จึงใคร่ขอทราบสาเหตุเพื่อที่จะพิจารณาหาทางแก้ไขต่อไป ซึ่งได้รับการชี้แจงว่าทางฝ่ายโรงสีมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่อง การปฏิบัติในการนำข้าวที่ขายให้ ไม่ทำจำเป็นกับธนาคารชาติ และการรักษาคุณภาพข้าวที่ส่งมอบ จึงไม่สะดวกที่จะจำหน่ายให้ ปัญหาดังกล่าวนี้นี้ ภายหลังจากที่ได้ประชุมปรึกษาหารือกันแล้ว ก็ได้ข้อยุติซึ่งเป็นแนวทางแก้ไขปัญหานั้นที่เหมาะสมแก่ทั้งสองฝ่าย โดยทางกระทรวงพาณิชย์ยินยอมผ่อนปรนให้โรงสีที่ขายข้าวให้สามารถมอบหมายให้ตัวแทนในกรุงเทพฯ หรือต่างจังหวัดที่มีโกดังเก็บข้าวไปทำจำเป็นข้าวและรักษาคุณภาพข้าวที่ส่งมอบแทนได้ การผ่อนปรนเงื่อนไขดังกล่าวนี้ ไม่ทำให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเสียผลประโยชน์ แต่จะทำให้โรงสีสามารถจำหน่ายข้าวให้รัฐบาลได้โดยสะดวกเหมือนกับผู้ส่งออก ดังนั้นการประกาศรับซื้อข้าวในครั้งต่อไปโรงสีทุกรายที่สนใจก็สามารถจะจำหน่ายข้าวให้โดยไม่มีปัญหาในทางปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้โครงการซื้อข้าวเพื่อแทรกแซงตลาดของรัฐบาลสามารถกระจายขอบเขตออกไปได้กว้างขวางยิ่งขึ้นอันจะช่วยให้โครงการยกระดับราคาข้าวเปลือกบรรลุผลได้มากและรวดเร็วขึ้น

เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้โรงสีสามารถระบายข้าวออกให้มาก และซื้อข้าวเปลือกเพิ่มขึ้น กระทรวงพาณิชย์จึงได้ประกาศรับซื้อข้าวเพื่อแทรกแซงตลาดครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม ศกนี้ จำนวนไม่ต่ำกว่า 140,000 ตัน ประกอบด้วยข้าวสาร 100% ชั้น 2 จำนวน 80,000 ตัน และปลายข้าวอีก จำนวน 60,000 ตัน โดยได้กำหนดซื้อจากโรงสีทั้งหมด

5. รัสเซียขอปรับราคาและขยายเวลารับมือข้าว
สรุปมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2535

คณะรัฐมนตรีอนุมัติตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอขอทำข้อตกลงกับสหพันธรัฐรัสเซีย โดยขยายเวลารับมือข้าว 4.5 แสนตัน ออกไปถึงเดือนธันวาคม 2535 และทำสัญญาซื้อเพิ่มเติม จำนวน 5 หมื่นตัน (เพิ่ม-ลด 5 เพอร์เซ็นต์) ส่งมอบเดือนธันวาคม 2535 ถึงเดือนมกราคม 2536 โดยขอลดราคาลงตันละ 5 เหรียญสหรัฐฯ เป็นราคาตันละ 275.25 เหรียญสหรัฐฯ

ทั้งนี้ เนื่องจากราคาข้าวขณะเจรจา มีแนวโน้มลดต่ำกว่าราคาขณะทำสัญญาในเดือนกุมภาพันธ์ 2535 ตันละประมาณ 20 เหรียญสหรัฐฯ

6. การแก้ไขปัญหาข้าวปี 2535/2536
สรุปมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2535

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่คณะกรรมการนโยบายข้าวรายงานการประชุมพิจารณาแก้ไขปัญหาข้าว ปี 2535/2536 ดังนี้

1. โครงการแทรกแซงตลาดข้าวเปลือก ของกระทรวงมหาดไทย

1.1 อนุมัติวงเงินเพิ่มอีก 360 ล้านบาท (เมื่อรวมกับเงินที่คณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.) อนุมัติไปแล้ว 300 ล้านบาท จะเป็นเงิน 660 ล้านบาท) โดยให้กระทรวงการคลังเป็นผู้พิจารณาแหล่งเงิน เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยได้มากขึ้นและถึงตัวเกษตรกรผู้เดือดร้อน

1.2 ให้กระทรวงมหาดไทย และ ธ.ก.ส. ประสานการดำเนินการ เพื่อให้เกษตรกรรายย่อยได้รับประโยชน์และเป็นการไม่ซ้ำซ้อนกัน

2. โครงการรับจำนำข้าวเปลือก ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

2.1 อนุมัติวงเงินรับจำนำข้าวเปลือกของ ธ.ก.ส. เพิ่มอีก 2,000 ล้านบาท เพื่อให้สามารถรับจำนำข้าวเปลือกให้ได้ถึง 2 ล้านตัน (เดิมอนุมัติเงิน 5,000 ล้านบาท จำนำข้าวเปลือกได้ 1.3 - 1.5 ล้านตันข้าวเปลือก)

2.2 ให้ ธ.ก.ส. เร่งรัดการรับจำนำข้าวเปลือกให้ได้ตามเป้าหมาย โดยทำการประชาสัมพันธ์และมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจให้เกษตรกรสามารถจำนำข้าวเปลือกตามคุณภาพที่เป็นจริง สำหรับข้าวเปลือกชนิด 5% สามารถจำนำได้ในวงเงิน 3,690 บาท/ตัน

2.3 ให้ ธ.ก.ส. พิจารณาผ่อนปรนการรับจำนำข้าวเปลือกนาปีที่ใช้พันธุ์ กข. ปลูก เพราะเป็นข้าวเปลือกที่ปลูกในช่วงฤดูข้าวนาปี ย่อมสามารถรับจำนำได้เหมือนเช่นข้าวเปลือกที่ใช้พันธุ์ไวแสง (พันธุ์หินเมือง) ปลูก

3. โครงการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ค้าข้าวเปลือกและโรงสี ของธนาคารแห่งประเทศไทย

ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเร่งรัดการปล่อยสินเชื่ออัตราดอกเบี้ยต่ำไม่เกินร้อยละ 10 อนุเคราะห์แก่โรงสีและผู้ค้าข้าวเปลือกให้แพร่หลาย และให้ส่วนใหญ่ได้มีการใช้สินเชื่อภายในเดือนมกราคม 2538 เพื่อเร่งสร้างอุปสงค์ข้าวเปลือกโดยรวมให้เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ให้ใช้วงเงินไม่ต่ำกว่า 10,000 ล้านบาท

4. โครงการเชื่อมโยงสินเชื่อเพื่อการผลิตและบริการตลาดข้าวของสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ขอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เร่งรัดให้สมาชิกสหกรณ์ทำการรวบรวมข้าวเปลือกตามโครงการเพิ่มขึ้นและให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

5. การสร้างอุปสงค์ข้าวสารตั้งราคา ของกระทรวงพาณิชย์

5.1 มอบหมายให้คณะกรรมการพิจารณาข้าวสาร รับเข้าเก็บและเร่งระบายข้าวส่งออก (คณะกรรมการ 8 คน) ทั่วไปพิจารณาให้กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ดำเนินการรับซื้อข้าวสารแทรกแซงตลาด ด้วยวิธีการซื้อในราคานาตลาด ภายใต้เงื่อนไขการรับซื้อที่เห็นสมควร โดยมีเป้าหมายการแทรกแซงตลาดไม่น้อยกว่า 1 ล้านตัน เพื่อให้เกิดผลต่อระดับราคาข้าวเปลือกโดยรวม

5.2 ที่ประชุมเห็นว่าการสร้างสต็อกข้าวสารเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถแก้ไขปัญหาราคาข้าวได้ แต่ด้วยจำเป็นจะต้องพิจารณาผลเสียทั้งในระยะสั้น และระยะยาว เพื่อใช้หลักการนี้ดำเนินการอย่างได้ผล ได้มอบหมายให้ปลัดกระทรวงพาณิชย์ไปดำเนินการพิจารณาจัดตั้งคณะทำงานศึกษาเรื่องนี้อย่างละเอียดอีกครั้งหนึ่ง โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ธ.ก.ส. ร่วมเป็นคณะทำงานด้วย

5.3 สำหรับกรณีแนวคิดสนับสนุนการส่งออก (Export Subsidy) นั้น ที่ประชุมเห็นชอบในหลักการ แต่ทั้งนี้ต้องมีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนว่าการดำเนินการดังกล่าวนั้น ผลประโยชน์ต้องตกถึงเกษตรกรอย่างแท้จริง และขอให้ศึกษาวิธีการ และแนวทางปฏิบัติภายใต้ความเป็นไปได้ก่อน

7. กระทรวงการคลังเสนอการแก้ไขปัญหาราคาข้าว

สรุปมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2536

กระทรวงการคลังเสนอจัดสรรเงินงบประมาณ งบกลางประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2536 จำนวน 360 ล้านบาท ให้กระทรวงมหาดไทยนำไปดำเนินการตามโครงการแทรกแซงราคาข้าวเปลือก ทั้งนี้ เนื่องจาก คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2535 เห็นชอบตามที่มติที่ประชุมพิจารณาแก้ไขปัญหาข้าว ปี 2535/2536 เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2535 และอนุมัติวงเงินเพิ่มอีก 360 ล้านบาท ให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการแทรกแซงตลาดข้าวเปลือก โดยให้กระทรวงการคลังเป็นผู้พิจารณาแหล่งเงิน

คณะรัฐมนตรีอนุมัติ

8. มติการประชุมพิจารณาแก้ไขปัญหาข้าวปี 2535/2536 เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2536

สรุปมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2536

คณะรัฐมนตรีอนุมัติตามมติที่ประชุมพิจารณาแก้ไขปัญหาข้าว ปี 2535/2536 เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2536 เพื่อผลักดันให้ราคาข้าวเปลือกขยับสูงขึ้นตามนโยบายของรัฐบาลที่กำหนดโดยเร็วที่สุด ดังนี้

1. โครงการรับจำนำข้าวเปลือก ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

(ธ.ก.ส.)

1.1 ให้ ธ.ก.ส. เร่งรัดการดำเนินการรับจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรกรให้ได้ ตามเป้าหมายไม่น้อยกว่า 2 ล้านตัน โดยกำหนดแผนดำเนินการรับจำนำให้ได้ในเดือนมกราคม 2536 ไม่น้อยกว่า 800,000 ตัน และเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม 2536 อีก 600,000 ตันต่อเดือน ทั้งนี้ ให้มีการติดตามผลความคืบหน้า ปัญหาและอุปสรรคอย่างใกล้ชิดในทุกพื้นที่

1.2 ให้เร่งรัดประชาสัมพันธ์ ชี้แจง และทำความเข้าใจข้อปฏิบัติรวมทั้งประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับจากการนำข้าวเปลือกมาจำนำผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น สถานีโทรทัศน์ โดยเน้นประเด็นการรับภาระขาดทุนของรัฐบาลเมื่อเกษตรกรครบกำหนดไถ่ถอน รวมทั้งราคาที่รับจำนำตามชั้นคุณภาพข้าวต่าง ๆ

1.3 มอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยช่วยประสาน ทำความเข้าใจ และดูแลการปฏิบัติการรับจำนำข้าวเปลือกให้เป็นไปตามระเบียบ กฎเกณฑ์ในระดับพื้นที่อีกทางหนึ่ง

1.4 ที่ประชุมได้มีข้อสังเกตว่า ในบางท้องที่เกษตรกรไม่มีที่เก็บข้าวเปลือกเพื่อการจำนำ ขอให้กระทรวงพาณิชย์และ ธ.ก.ส. รับไปพิจารณาหาทางแก้ไขเพิ่มเติมหากมีความจำเป็น

2. โครงการแทรกแซงตลาดข้าวเปลือก ของกระทรวงมหาดไทย ให้เร่งรัดการดำเนินการรับซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกรรายย่อยโดยเร็ว และเพื่อช่วยเสริมให้ราคาข้าวเปลือกดีขึ้นอีกทางหนึ่ง และเพื่อที่ประชุมได้กำหนดเป้าหมาย 200,000 ตัน โดยในเดือนมกราคม 2536 ปริมาณ 80,000 ตันต่อเดือน หรือหากเป็นไปได้ให้เร่งระดับการรับซื้อให้มากในเดือนมกราคม 2536

3. การสร้างอุปสงค์ข้าวสารตั้งราคาและมาตรการการส่งออก ของกระทรวงพาณิชย์

3.1 ขอให้การดำเนินการ รับซื้อข้าวสารเข้าเก็บในโกดัง มีความสอดคล้องกับการเก็บเกี่ยวของเกษตรกร โดยเฉพาะในช่วงเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ 2536 และเร่งระบายข้าวเพื่อส่งออกต่างประเทศในช่วง 3 เดือนแรกของปี 2536 ให้ได้ไม่น้อยกว่า 1.2 ล้านตัน

3.2 เพื่อเป็นการช่วยยกระดับ ราคาข้าวเปลือกให้สูงขึ้น ที่ประชุมได้มอบหมายให้คณะกรรมการพิจารณารับซื้อข้าวเข้าเก็บ และเร่งระบายข้าวส่งออกซึ่งมีจำนวน 8 คน ดำเนินการดังนี้

ก. มีอำนาจอนุมัติการระบายข้าว ที่กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ รับซื้อและเก็บรักษาไว้ 189,700 ตันในฤดูกาลผลิตปี 2534/2535 และที่จัดซื้อไว้ในงวดที่ 1, 2 และ 3 ในฤดูกาลผลิตปี 2535/2536 ประมาณ 500,000 ตันเศษ รวมทั้งสิ้นประมาณ 700,000 ตัน ส่งออกต่างประเทศในราคาและวิธีการตามความเหมาะสมได้

ข. มอบหมายให้ประธาน และรองประธานคณะกรรมการ 8 คน เป็นผู้พิจารณาอนุมัติราคา ปริมาณและเงื่อนไขในการขายข้าว เพื่อแข่งขันในตลาดต่างประเทศแก่ผู้แทนเจรจาขายข้าวที่กระทรวงพาณิชย์จัดส่งไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ได้ ตามสถานการณ์แข่งขันการตลาด

ค. หากมีความจำเป็น ที่จะต้องใช้มาตรการสนับสนุนการส่งออกของภาคเอกชน ควรใช้วิธีการพิจารณาผ่านสถาบันหรือสมาคมการค้าที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการแข่งขันและเกิดความเป็นธรรมในทางปฏิบัติ

3.3 ในกรณีที่มีการขายข้าวในรูปสินค้าระยะยาว ขอให้พิจารณาความสามารถในการชำระหนี้สินของประเทศผู้ซื้อด้วย สำหรับการขายสินค้าให้กับรัสเซียในปี 2536 สามารถขายสินค้าให้กับรัสเซียในปี 2536 สามารถขายในรูปสินค้าใหม่ได้ โดยไม่เกิณวงเงินหนี้สินเดิมที่มีไว้

4. ให้เร่งรัดดำเนินโครงการเชื่อมโยงสินค้าเพื่อการผลิตและบริการตลาดข้าวของสหกรณ์ และโครงการรวบรวมข้าวเปลือกของกลุ่มเกษตรกร โดยการรับซื้อหรือแทรกแซงราคาข้าวเปลือกจากสมาชิกให้มากในช่วงต้นฤดูเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรการอื่น ๆ และช่วยเสริมให้ระดับราคาข้าวเปลือก เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

9. รัฐบาลภาวะการซื้อขายและราคาข้าวที่อีสาน สรุปผลการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2536

คณะรัฐมนตรีรับทราบรายงานของนายอุทัย พิมพ์ใจชน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เกี่ยวกับการเดินทางไปตรวจสอบภาวะการซื้อขายและราคาข้าวเปลือก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างวันที่ 16-17 มกราคม 2536 ที่จังหวัดสกลนคร มุกดาหาร ร้อยเอ็ด มหาสารคาม และกาฬสินธุ์ สรุปได้ดังนี้

1. ภาวะการซื้อขายและราคาข้าวเปลือกในจังหวัดที่ไปตรวจเยี่ยม ปรากฏว่าเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่ ผลิตข้าวเปลือกหอมมะลิและข้าวเปลือกเหนียว ซึ่งสามารถจำหน่ายได้ในราคาที่สูงกว่าราคาเป้าหมายในขณะนี้ กล่าวคือ ข้าวเปลือกหอมมะลิสามารถจำหน่ายได้ในราคา 4,200-4,600 บาทต่อตัน ส่วนข้าวเปลือกเหนียวชนิด 10 เปอร์เซนต์ เมล็ดยาวสามารถจำหน่ายได้ในราคา 3,500-4,000 บาทต่อตัน ลดหลั่นกันไปตามคุณภาพข้าว ซึ่งราคาข้าวทั้งสองชนิดนี้สูงเกินกว่าราคาเป้าหมายที่รัฐบาลกำหนดไว้ในราคา 4,100 บาท และ 3,450 บาทต่อตัน ตามลำดับ

สาเหตุที่ข้าวเปลือกหอมมะลิ และข้าวเปลือกเหนียวมีราคาสูงขึ้นนั้น เนื่องจากตลาดต่างประเทศมีความต้องการข้าวเปลือกหอมมะลิมากกว่าที่ไทยส่งออกได้ เพราะความนิยมในการบริโภคข้าวชนิดนี้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว และอีกประการหนึ่งเกษตรกรมีความมั่นใจว่าราคาจะมีแนวโน้มสูงขึ้นไปอีก จึงได้ชะลอการระบายข้าวออกสู่ตลาด ทำให้เกิดภาวะการขาดแคลน ส่วนข้าวเปลือกเหนียวนั้น เนื่องจากผลผลิตทางภาคเหนือได้รับความเสียหาย และตลาดต่างประเทศก็มีความต้องการอยู่มาก จึงผลักดันให้ราคาสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว

วงการค้าข้าวคาดว่าราคาข้าวทั้งสองชนิดนี้ จะต้องสูงขึ้นต่อไปอีกเรื่อย ๆ อย่างแน่นอน โดยราคาข้าวเปลือกหอมมะลิขั้นดีจะสูงขึ้นถึง 5,000 บาทต่อตัน และข้าวเปลือกเหนียว จะสูงขึ้นเกิน 4,000 บาทต่อตันในอนาคต ซึ่งจะมีผลทำให้เกษตรกรที่ยังมีข้าวอยู่ในมือได้รับประโยชน์มากขึ้น ฉะนั้นเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงไม่มีปัญหาเรื่องราคาข้าวเปลือกตกต่ำแต่กลับโชคดีที่สามารถจำหน่ายได้ในราคาที่สูงกว่าทุกปี

2. ขณะนี้เวียดนามเริ่มที่จะส่งออกข้าวน้อยลงกล่าวคือ ในเดือนธันวาคม 2535 เวียดนามส่งออกข้าวประมาณ 220,000 ตัน ในขณะที่ไทยส่งออกได้ถึงประมาณ 390,000 ตัน เพิ่มขึ้นจากเดือนพฤศจิกายน 2535 ซึ่งมีจำนวน 330,000 ตัน ประมาณ 60,000 ตัน

สำหรับการส่งออกข้าวในปี 2535 นั้น ไทยสามารถส่งออกได้เป็นอันดับ 1 ของโลก ประมาณ 4.8 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2534 ซึ่งมีจำนวนประมาณ 4 ล้านตัน หรือร้อยละ 20 อันดับ 2 ได้แก่ เวียดนามส่งออกประมาณ 2.2 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2534 ซึ่งมีจำนวนประมาณ 1.3 ล้านตัน หรือร้อยละ 71 อันดับ 3 ได้แก่ สหรัฐ ส่งออกประมาณ 2.06 ล้านตัน ลดลงจากปี 2534 ซึ่งมีจำนวนประมาณ 2.2 ล้านตัน หรือร้อยละ 4 และอันดับ 4 ได้แก่ ปากีสถาน ส่งออกประมาณ 1.3 ล้านตัน ลดลงจากปี 2534 ซึ่งมีจำนวนประมาณ 1.5 ล้านตัน หรือร้อยละ 25

3. จากข้อมูล ในวงการข้าวระหว่างประเทศขณะนี้ เวียดนามได้ทำสัญญาขายข้าวเกินกว่าที่จะส่งออกได้ และคงจะไม่สามารถรับสัญญาซื้อใหม่ได้อีกมาก นอกจากนั้น ราคาส่งออกข้าวของเวียดนามก็ได้เพิ่มสูงขึ้น หลายประเทศซึ่งมีความต้องการข้าวเป็นจำนวนมากที่เคยพยายามติดต่อซื้อข้าวจากเวียดนามเพื่อได้ราคาต่ำ ได้หันกลับมาติดต่อซื้อจากไทยใหม่ เช่น อิหร่าน ซึ่งขณะนี้กำลังจะส่งตัวแทนมาติดต่อซื้อจากไทย เพิ่มขึ้นอีก 300,000 ตัน (ปัจจุบันตลาดข้าวอิหร่านเป็นตลาดที่ใหญ่ เพราะนอกจากจะซื้อไปบริโภคเองแล้วยังซื้อไปจำหน่ายต่อให้ประเทศใหม่ซึ่งเคยที่แยกออกมาจากสหภาพโซเวียตเดิมด้วย) ส่วนมาเลเซียนั้นคาดว่า น่าจะพิจารณาซื้อข้าวชนิด 5 เเปอร์เซ็นต์จากไทย เพิ่มขึ้นอีก 100,000 ตัน ตามที่นายอุทัยได้ติดต่อเสนอไว้

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น จึงคาดว่า การดำเนินการขายข้าวให้ต่างประเทศจะสามารถบรรลุผลสำเร็จดีขึ้นตามลำดับ

4. โรงสีในต่างจังหวัดแจ้งว่า ผลผลิตข้าวขาวคุณภาพดี (ชนิด 100 เเปอร์เซ็นต์ และ 5 เเปอร์เซ็นต์มาตรฐาน) ในปี 2536 มีน้อยกว่าปี 2535 และโรงสีทุกแห่งไม่สามารถซื้อเข้าได้มาก ฉะนั้น จึงคาดว่าราคาข้าวเปลือกชนิดดังกล่าว คงจะสามารถขยับตัวสูงขึ้นไปได้ไกลหรือเท่ากับราคาเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ในที่สุด ส่วนข้าวคุณภาพต่ำความชื้นสูงในภาคเหนือตอนล่าง เช่น จังหวัดพิษณุโลก และนครสวรรค์ ขณะนี้ปริมาณออกสู่ตลาดได้ลดลงแล้ว ปัญหาจึงน่าจะสามารถบรรเทาและคลี่คลายไปในไม่ช้า

10. แจ้งให้ทราบถึงรายงานสถานการณ์ข้าว
สรุปผลการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2536

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ได้รายงานให้ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีทราบ เกี่ยวกับ
สถานการณ์ข้าวในขณะนี้ สรุปได้ดังนี้

ราคาข้าวในประเทศมีแนวโน้มสูงขึ้นทั้งข้าวสารและข้าวเปลือก ราคาข้าวเปลือกเจ้าชนิด
5% ที่ทำข้าวก๋านทรงมีราคาซื้อขายกันในวันที่ 22 มกราคม 2536 ตันละประมาณ 3,500-3,600 บาท
สูงขึ้นจากสัปดาห์ก่อนตันละประมาณ 150 บาท ราคาข้าวเปลือกที่จังหวัดอื่น ๆ ก็ได้สูงขึ้นในสัดส่วนที่
ใกล้เคียงกัน

สำหรับราคาข้าวสารในตลาดกรุงเทพฯ ได้สูงขึ้นเกือบทุกชนิด โดยข้าวชนิดคุณภาพดี
(100% ชั้น 2) มีราคาขายกระสอบละประมาณ 675 บาท สูงขึ้นจากสัปดาห์ก่อนประมาณ กระสอบละ
22 บาท ราคาข้าวที่เพิ่มขึ้นนี้ เมื่อทอนกลับไปเป็นราคาข้าวเปลือกสูงขึ้นประมาณตันละ 192 บาท

ราคาข้าวภายในประเทศนั้น วงการค้าข้าวได้คาดว่าจะมีแนวโน้มสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ ด้วย
เหตุผลสำคัญ ดังนี้

1. รัฐบาลได้ออกซื้อข้าวแทรกแข่งตลาดอย่างต่อเนื่องในราคานำตลาดทำให้ผู้ส่งออกต้อง
รีบเร่งซื้อข้าวเพื่อส่งมอบตามกำหนดในราคาที่สูงขึ้น ในขณะที่เดียวกัน โรงสีก็พยายามชะลอการระบายออก
เพราะมั่นใจว่าราคาข้าวจะสูงขึ้นอีก

2. ผู้ซื้อต่างประเทศที่ทำสัญญาซื้อไว้ก่อนในราคาต่ำ เมื่อเห็นว่าราคาข้าวในประเทศสูง
ขึ้นแล้ว ก็จะพยายามรีบเร่งส่งเรือมารับมอบข้าว เพื่อป้องกันการผิดสัญญาในภายหลังเมื่อราคาข้าวสูงขึ้น
ทำให้ผู้ส่งออกต้องซื้อข้าวเพิ่มเติมอีกทางหนึ่งสำหรับส่งมอบให้ต่างประเทศ

3. การส่งออกของเวียดนามเริ่มชะลอลดลงและไม่สามารถรับสัญญาซื้อขายใหม่ที่มีจำนวน
มากเพิ่มเติมได้ ผู้ซื้อต่างประเทศจึงได้หันมาซื้อกับประเทศไทยเพิ่มขึ้น ทำให้วงการข้าวในประเทศมี
ความมั่นใจว่าลู่ทางที่จะระบายข้าวออกได้มากขึ้นมีมาก และต่างก็พยายามซื้อข้าวเพิ่มเติมเพื่อเก็บไว้เก็บ
กำไร

สำหรับภาวะการส่งออกและแนวโน้มตลาดต่างประเทศ นับว่าอยู่ในเกณฑ์ใกล้เคียงกับจำนวนส่งออกในระยะเวลาเดียวกันของปี 2535

ส่วนตลาดข้าวไทยในต่างประเทศนั้น ปรากฏว่าได้คลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้น เพราะช่วงนี้เวียดนามมีการส่งออกน้อยลง เพราะเป็นช่วงเก็บเกี่ยวระหว่างฤดูเก่ากับฤดูใหม่ และเวียดนามคงจะไม่สามารถรับสัญญาซื้อข้าวใหม่เพิ่มเติมได้มาก ซึ่งจะทำให้ประเทศผู้ซื้อต่าง ๆ หันกลับมาติดต่อซื้อข้าวกับประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นและขณะนี้บริษัทเอกชนไทยได้ทำสัญญาขายปลายข้าวให้กับต่างประเทศเป็นจำนวนมากกว่า 100,000 ตัน และอยู่ระหว่างการส่งมอบ

นอกจากนี้ คาดว่าเส้นทางที่ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนจะซื้อข้าวจากไทยตามที่รัฐบาลไทยร้องขอมีความเป็นไปได้สูง เพราะการที่จีนซึ่งผลิตข้าวได้มากจะซื้อข้าวเพิ่มเติมอีก 2-3 แสนตัน ข้าวสาร ก็คงจะไม่เกิดผลกระทบต่อตลาดภายในของจีนแต่อย่างใด

การแทรกแซงตลาดข้าวของกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ได้ดำเนินการซื้อข้าวเพื่อแทรกแซงตลาดแล้ว รวม 5 ครั้ง เป็นจำนวนทั้งสิ้น 624,900 ตัน ครั้งที่ 1 และ 2 มีการรับมอบเรียบร้อยแล้ว ครั้งที่ 3 และ 4 กำลังอยู่ระหว่างการรับมอบ รวมเป็นจำนวนที่รับซื้อแล้ว 4 ครั้ง 524,900 ตัน และกำลังเสนอขายในวันที่ 27 มกราคม 2536 อีก 100,000 ตัน

การรับจำนำข้าว ขณะนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้รับจำนำข้าวจำนวน 813,000 ตัน ซึ่งเกินเป้า 800,000 ตัน ที่รัฐบาลกำหนดไว้

นอกจากนี้ ที่ประชุมคณะรัฐมนตรียังได้สอบถามเรื่องที่มีข่าวว่าข้าวอยู่ในมือพ่อค้าคนกลาง ซึ่งได้รับรายงานจากกระทรวงพาณิชย์ว่าข่าวดังกล่าวไม่เป็นความจริง

11. สหพันธ์รัฐวิเศษเซียขอขยายเวลารับมอบข้าว
สรุปมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2536

คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาบททวนมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2535 เรื่อง สหพันธ์รัฐวิเศษเซียขอปรับราคาและขยายเวลารับมอบข้าว ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ แล้วมีมติให้ส่งมอบข้าวที่สหพันธ์รัฐวิเศษเซียขอซื้อเพิ่ม จำนวน 50,000 ตัน ตามสัญญาเมื่อปี 2535 ได้และให้ผ่อนผันขยายเวลารับมอบข้าวให้แก่สหพันธ์รัฐวิเศษเซียตามสัญญาปี 2535 ออกไปถึงเดือน มีนาคม 2536 โดยกระทรวงการคลังขยายเวลาค่าประกันตามการขยายเวลาส่งมอบ

ทั้งนี้ ในการเร่งรัดให้สหพันธ์รัฐวิเศษเซียชำระหนี้ค่าข้าวตามกำหนด ให้กระทรวงพาณิชย์และสถานเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงมอสโคว์ติดตามเร่งรัดหนี้สินจากสหพันธ์รัฐวิเศษเซียต่อไปอย่างใกล้ชิด

12. โครงการรับจำนำข้าวเปลือกของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
สรุปผลการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2536

คณะรัฐมนตรีรับทราบตามที่คณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจเสนอเรื่อง โครงการรับจำนำข้าวเปลือกของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ดังนี้

1. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรายงาน ว่า ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2535 และวันที่ 29 ธันวาคม 2535 อนุมัติตามมติคณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.) ในเรื่องการแก้ไขปัญหาราคาข้าวเปลือกตกต่ำ การกำหนดมาตรการแทรกแซงตลาดข้าวเปลือก โดยให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรรับจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรกร โดยใช้เงินทุนดำเนินการของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในวงเงิน 7,000 ล้านบาท นั้น จากการดำเนินงานที่ผ่านมา ปรากฏว่าเกษตรกรได้นำข้าวเปลือกมาจำนำเป็นจำนวนมากขึ้น จนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรไม่สามารถยุติโครงการฯ ได้ ทำให้ต้องใช้เงินดำเนินการถึงประมาณ 9,000 ล้านบาท ซึ่งเกินกว่าวงเงินที่คณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรอนุมัติไว้ สำหรับจำนวน ชนิด และคุณภาพของข้าว ที่รับจำนำรวมทั้งมาตรการดำเนินงานเกี่ยวกับข้าวคุณภาพต่ำ ในกรณีที่เกษตรกรไม่สามารถขายข้าวได้และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรต้องรับซื้อข้าวไว้เอง ได้เตรียมไว้พร้อมที่จะเสนอคณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรทราบแล้ว สำหรับการทุจริต หรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ขณะนี้ยังอยู่ในขั้นการตรวจสอบว่าจะมีหรือไม่ อย่างไรก็ดี หากมีกรณีดังกล่าวเกิดขึ้นบ้างก็คงเป็นส่วนน้อยมาก เนื่องจากได้วางมาตรการป้องกันและสั่งการกำชับผู้ปฏิบัติระดับต่าง ๆ ให้ระมัดระวังตลอดเวลา

2. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายไพฑูรย์ แก้วทอง) รายงานว่าขณะนี้ข้าวที่รับจำหน่ายไว้ซึ่งเป็นข้าวคุณภาพต่ำกำลังจะเหลืองและเสียหาย จึงขอให้คณะกรรมการพิจารณารับซื้อข้าวเข้าเก็บและเร่งระบายข้าวส่งออก เร่งรัดพิจารณาหาทางแก้ไขโดยด่วน นอกจากนี้ขอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เร่งรัดการประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรลดพื้นที่การปลูกข้าวโดยด่วน

ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรีให้คณะกรรมการพิจารณารับซื้อข้าวเข้าเก็บและเร่งระบายข้าวส่งออก และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับไปพิจารณาดำเนินการโดยด่วนด้วย

13. ขายข้าวเงินเชื่อให้รัฐบาลอิหร่าน สรุปมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2536

คณะรัฐมนตรีอนุมัติตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ ให้ขายข้าวเงินเชื่อให้รัฐบาลอิหร่านเพื่อเร่งรัดการส่งออก โดยให้กระทรวงการคลังจัดสรรวงเงินเพื่อชำระค่าข้าวระหว่างรอการชำระเงิน และมีคณะกรรมการพิจารณารับซื้อข้าวเข้าเก็บและเร่งระบายข้าวส่งออกเป็นผู้พิจารณากำหนดกลไกการดำเนินงาน

สำหรับการขายข้าวขาว 100% ชั้น 2 ดังกล่าว เป็นการขายข้าวในระดับรัฐบาลต่อรัฐบาล เป็นเงินเชื่อไม่เกิน 2 ปี ในปริมาณไม่เกิน 700,000 ตัน โดยข้าวจำนวน 220,000 ตัน (เพิ่มลด 5%) กำหนดส่งมอบเดือนเมษายน - กรกฎาคม 2536 และจำนวน 180,000 ตัน (เพิ่มลด 5%) จะยืนยันการซื้อขายภายใน 15 เมษายน 2536

14. ขีวนาปรังฤดูการผลิตปี 2536 ตกต่ำ
สรุปผลการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2536

คณะรัฐมนตรีรับทราบแนวมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนราคาข้าวเปลือกนาปรังฤดูการผลิตปี 2536 ตกต่ำ ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ ดังนี้

1. ให้นำสถานการณ์และปัญหาาราคาข้าวเปลือกนาปรังเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.) เพื่อกำหนดนโยบายและมาตรการช่วยเหลือโดยเร่งด่วน

2. การรับจำนำข้าวเปลือกนาปรังของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเข้ามารับจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรกรในพื้นที่ที่มีการเพาะปลูกข้าวนาปรังมาก โดยใช้หลักเกณฑ์การรับจำนำเช่นเดียวกับโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง และในกรณีที่เกษตรกรไม่มีเงินจำนำฝากเก็บ ให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเข้าดำเนินการจัดหาเงินจำนำฝากเก็บตามหลักการที่คณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร ได้อนุมัติในส่วนนี้ไว้แล้ว หากไม่เพียงพอให้อนุมัติเงินเพิ่มเติมได้

3. แนวมาตรการเสริมแก้ไขเพิ่มเติมในหลักการให้พิจารณา ดังนี้

(1) เร่งรัดการส่งออกข้าวให้มากที่สุด เพราะขณะนี้โกดังเก็บข้าวของผู้ส่งออกมีข้าวอยู่เต็มพื้นที่การจับเก็บแล้ว วิธีการนี้นับเป็นวิธีการที่เหมาะสม แต่ปัจจุบันต้องเพิ่มมาตรการจูงใจต่าง ๆ ให้มากขึ้นตามสภาพการแข่งขันของตลาดโลก

(2) ถ้าจำเป็นให้มีการจับเก็บข้าวสารในต่างจังหวัดด้วย มิฉะนั้นมาตรการต่าง ๆ ที่ทำไปจะเกิดชะงักการไหลเวียนของข้าวเปลือกและข้าวสาร และเกิดผลทางจิตวิทยาเชิงลบด้วย

กระทรวงพาณิชย์รายงานว่า ราคาราคาข้าวเปลือกนาปรังปี 2536 เพียงช่วงต้นฤดูที่ผลผลิตออกสู่ตลาด ราคาโดยเปรียบเทียบต่ำกว่าหลายปีที่ผ่านมา และมีแนวโน้มจะลดต่ำลงกว่านี้อีก เนื่องจากสถานการณ์ข้าวในตลาดโลกไม่เอื้ออำนวยและเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปรัง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ได้เดินทางมาเรียกร้องยังทำเนียบรัฐบาลเมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2536 ขอให้ทางราชการเร่งรีบแก้ไขปัญหาคาข้าวนาปรัง โดยด่วนที่สุดประกอบกับมีกระแสข่าวว่าจะมีการเรียกร้องขึ้นอีกในหลายจังหวัด จึงได้นำเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาช่วยเหลือด้านราคา และการตลาดสินค้าเกษตร เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2536 สรุปได้ว่า แนวมาตรการแก้ไขเห็นควรใช้ "นโยบายเชิงรุก" โดยเข้าไปสู่ปัญหาและแก้ไขปัญหามาในระดับพื้นที่ให้รวดเร็วที่สุด และเห็นควรให้จังหวัดเพิ่มบทบาทและมีส่วนช่วยดำเนินการแก้ไขปัญหามาในทันทีให้มากขึ้นเพราะจังหวัดจะทราบข้อเท็จจริงและปัญหาต่าง ๆ ทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณและช่วงระยะเวลาที่เกิดปัญหาของราคาได้ดี ย่อมจะช่วยดำเนินการแก้ไขปัญหามาโดยรวมได้เหมาะสมและดีกว่า จึงมีมาตรการดังกล่าวข้างต้น

15. สหพันธ์รัฐรัสเซียขอขยายเวลารับมอบข้าว
สรุปมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2536

คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ ให้ผ่อนผันการขยายเวลารับมอบข้าวของสหพันธ์รัฐรัสเซีย ตามสัญญาปี 2533 ออกไปถึงเดือนพฤษภาคม 2536 โดยให้กระทรวงการคลังขยายเวลาค้ำประกันตามการขยายเวลาส่งมอบด้วย

ทั้งนี้ กระทรวงพาณิชย์รายงานเหตุผลในการขอขยายเวลารับมอบข้าวว่า สืบเนื่องมาจาก

1. สหพันธ์รัฐรัสเซียมีปัญหาในการจัดหาเรือเข้ามารับมอบข้าว จึงขอขยายเวลารับมอบข้าวตามสัญญาปี 2535 จากเดือนมีนาคม 2536 เป็นเดือนพฤษภาคม 2536 โดยได้ขยายเวลารับมอบข้าวใน แอล/จี มาเรียบร้อยแล้ว

2. ขณะนี้มีเรือที่สหพันธ์รัฐรัสเซียส่งเข้ามารับมอบข้าวในเดือนมีนาคม 2536 แต่ยังไม่เสร็จ 2 ลำ จำนวน 18,500 ตัน และเรือที่มีกำหนดจะเดินทางมาในเดือนเมษายนอีก 2 ลำ จำนวน 26,023.5 ตัน ซึ่งข้าวที่ส่งมอบเป็นข้าวที่รัฐบาลแบ่งสัญญาให้องค์การคลังสินค้าและผู้ส่งออกจำนวน 6,933.3 ตัน และข้าวของรัฐบาล 19,090.2 ตัน

3. เพื่อให้สามารถระบายข้าวตามสัญญานี้ ซึ่งเป็นข้าวที่ขายได้ในราคาสูงออกไปให้ได้มากที่สุด ประกอบการขนส่งข้าวลงเรือ Lash ที่ผู้ซึ่งส่งมามีปัญหาทุกประทัง และในเดือนเมษายน 2536 มีวันหยุดราชการติดต่อกันหลายวัน ทำให้การส่งมอบกระทำได้ล่าช้า จึงเห็นควรขยายเวลาส่งมอบตามที่สหพันธ์รัฐรัสเซียขอจากเดือนมีนาคม 2536 เป็นเดือน พฤษภาคม 2536

เดิมคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2536 ให้ทำสัญญาขายข้าวในรูปเงินเชื่อให้กับสหพันธ์รัฐรัสเซียเพิ่มเติมจำนวน 50,000 ตัน (เพิ่ม - ลด 5%) โดยกำหนดเงื่อนไขว่าจะส่งมอบข้าวให้เมื่อสหพันธ์รัฐรัสเซียได้มีข้อตกลงที่ชัดเจนที่จะแก้ไขการชำระเงินตามงวดในสัญญาเก่า ให้ตรงกับวันครบกำหนดส่งมอบ เงินและต่อมาเมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2536 ได้เห็นชอบให้ทบทุนการส่งมอบข้าวที่ซื้อเพิ่ม 50,000 ตัน ตามสัญญาปี 2535 และผ่อนผันขยายเวลารับมอบข้าวตามสัญญาปี 2535 ออกไปถึงเดือนมีนาคม 2536 โดยกระทรวงการคลังขยายเวลาค้ำประกันตามการขยายเวลารับมอบ

16. แผนส่งเสริมการผลิตข้าว ปี 2537 - 2541 (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์)

สรุปมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2536

คณะรัฐมนตรีอนุมัติในหลักการแผนส่งเสริมการผลิตข้าว ปี 2537-2541 โดยมีงบประมาณทั้งสิ้น 1,552,740,000 บาท ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

สาระสำคัญของแผนส่งเสริมการผลิตข้าว ปี 2537 - 2541 มีดังนี้

1. กำหนดให้มีการแบ่งเขตส่งเสริมการผลิตข้าวเป็น 3 เขต คือ เขตปลูกเพื่อการส่งออก เขตปลูกเพื่อการบริโภคภายในและเขตที่ต้องการลดพื้นที่เพาะปลูก เพื่อให้เกิดการจำแนกพื้นที่การผลิตข้าว ให้เกิดความชัดเจนตามศักยภาพการผลิต โดยพิจารณาจากพื้นที่ชลประทาน การจัดรูปที่ดิน สภาพภูมิอากาศ สภาพดิน ลักษณะของพื้นที่ความสะดวกในการเชื่อมโยงกับภาคการแปรรูปและการตลาด
2. เน้นการเพิ่มรายได้ต่อครอบครัวของเกษตรกรผู้ทำนา
3. ควบคุมการผลิตตามเป้าหมายความต้องการบริโภคภายในประเทศและส่งออก โดยเน้นการลดปลูกข้าวนาปรังเนื่องจากคุณภาพไม่ดี และมีน้ำ ดันทุนจำกัด ให้นำไปปลูกข้าวคุณภาพดีเพื่อการค้าและแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในช่วงนาปีเป็นการตอบแทน
4. เร่งรัดการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว ทั้งในด้านการเพิ่มผลผลิต ปรับปรุงคุณภาพ และลดต้นทุนการผลิต โดยพัฒนาด้านเทคโนโลยีที่เหมาะสมในแต่ละเขตการผลิต ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและปัจจัยการผลิต และสนับสนุนหรือจัดหาปัจจัยที่มีราคาค่าบริการแก่เกษตรกร
5. กำหนดแนวทางในการส่งเสริมเป็นจุดหรือแหล่งขนาดใหญ่ เฉพาะเขตพื้นที่เป้าหมายการผลิต เพื่อเป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่แนวทางการพัฒนาการผลิตไปสู่พื้นที่อื่น ๆ ดังนั้น ในการดำเนินงานจะต้องผสมผสานวิทยาการทุกด้านเพื่อการพัฒนา
6. ส่งเสริมการกระจายการผลิตไปสู่พื้นที่นอกเขตนาข้าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ไม่เหมาะสมแก่การทำนา และส่งเสริมระบบการปลูกพืชหลายครั้งในนา ทั้งในช่วงก่อนและหลังการทำนา เพื่อเป็นการเสนอทางเลือกให้กับเกษตรกรในการลดความเสี่ยงต่อผลผลิต และเพิ่มรายได้ของเกษตรกร และเป็นทางเลือกในการแก้ไขปัญหาราคาข้าวที่มีปริมาณการผลิตข้าวในส่วนรวมของประเทศ
7. เร่งรัดในการปรับปรุงระบบนิเวศวิทยา ของสภาพพื้นที่ที่มีปัญหา และรักษาความสมดุลย์ของธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการคงสภาพการผลิตที่ต่อเนื่อง โดยการปลูกพืชหมุนเวียน และการปลูกพืช เป็นปุ๋ยพืชสดบำรุงดิน ในพื้นที่ที่มีปัญหาดังกล่าว
8. ดำเนินการประสานเชื่อมโยงระหว่างองค์กรการผลิต การแปรรูป และการค้า เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบครบวงจร เพื่อผลในการพัฒนาได้บรรลุเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เน้นการดำเนินงานในด้านการผลิตเพื่อการส่งออก

เพื่อให้การพัฒนาข้าวในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 ปี 2535 - 2539 สัมฤทธิ์ผลอย่างมีประสิทธิภาพ จึงกำหนดแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดเขตการพัฒนาข้าวเป็น 3 เขต และควบคุมปริมาณการผลิตข้าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าวนาปรัง และข้าวเหนียว ให้สอดคล้องกับปริมาณความต้องการ ทั้งภายในและต่างประเทศ และเหมาะสมกับสภาพปัจจัยพื้นฐาน

2. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้สูงขึ้นและลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำลง โดยส่งเสริมเกษตรกรใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสม คือ ใช้พันธุ์ดี ใช้ปุ๋ยเคมี และใช้เครื่องมือทุ่นแรงในการเก็บเกี่ยว การนวด รวมทั้งการสร้างลานตากข้าว

3. สนับสนุนปัจจัยการผลิตที่สำคัญบางส่วน เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี และเครื่องมือทุ่นแรง เพื่อช่วยให้เกษตรกรสามารถดำเนินการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ดำเนินการผลิตเป็นระบบครบวงจร

17. สรุปผลการประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาาราคาข้าว

สรุปผลการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2538

คณะรัฐมนตรีรับทราบตามที่คณะกรรมการแก้ไขปัญหาาราคาข้าวได้เสนอข้อมูลและสถานการณ์ข้าวในตลาดโลก รวมทั้งข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาข้าวในระยะต่อไป สรุปได้ดังนี้

1. สภาพตลาดการค้าข้าวปัจจุบันเป็นของผู้ซื้อ โดยตลาดมีความต้องการข้าวสารประมาณ 12-13 ล้านตัน แต่ประเทศผู้ส่งออกข้าวต้องการเสนอขายในระดับ 16-17 ล้านตัน โดยการส่งออกข้าวในรอบ 4 เดือนแรกของปี ประเทศไทยส่งออกลดลง 521,608 ตัน สาเหตุเกิดจาก

1.1 ราคาข้าวไทยในช่วงต้นฤดูที่ทางราชการแทรกแซงอยู่ในระดับ 3,600-3,700 บาท/ตัน ในขณะที่ราคาตลาดโลกขณะนั้นที่เวียดนามขายได้ 2,400-2,600 บาท/ตัน

1.2 ความต้องการของตลาดข้าวคุณภาพต่ำลดลงจากเดิมมาก

1.3 เกิดการแข่งขันจากประเทศผู้ส่งออกข้าวคุณภาพต่ำด้วยกัน และบางประเทศ

ผู้นำเข้า มีลู่วางการส่งออก เช่น อินโดนีเซีย

2. คณะกรรมการสมาคมผู้ส่งออกข้าวออกต่างประเทศ ได้กล่าวแสดงความเห็นว่ารัฐบาลได้แทรกแซงตลาดข้าวสารและข้าวเปลือกช่วงต้นฤดูปีการเพาะปลูก 2535/36 เป็นอย่างมาก และเป็นผล

ให้ราคาข้าวเปลือกของประเทศไทยในขณะนั้นสูงกว่าราคาที่เป็นจริงในตลาดได้มากพอสมควร ถ้ามีเช่นนั้น ราคาข้าวเปลือกที่เกษตรกรขายได้ก็จะอยู่ในระดับเท่ากับราคาที่เกษตรกรเวียดนามได้เช่นกัน

3. ต่อแนวทางแก้ไขปัญหาข้าวนาปรังโดยวิธีการแทรกแซงตลาดข้าวหนึ่ง จำนวน 500,000 ตัน นั้น ผู้ส่งออกได้ให้ข้อมูลว่า

3.1 ขนาดตลาดข้าวหนึ่งในโลกมีประมาณ 1.1 ล้านตัน มีประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่อยู่ในระดับ 900,000 ตัน และสหรัฐอเมริกาส่งออกได้ประมาณ 200,000 ตัน

3.2 ข้าวหนึ่งที่ประเทศไทยขายส่งออกต่างประเทศ ส่วนใหญ่เป็นข้าวหนึ่งคุณภาพดีและมีเครื่องหมายการค้า โดยมีคุณภาพชนิดไม่มีกลิ่น ไม่มีเมล็ดดำ มีสีสับสวยงาม และหุงต้มได้ดี ฉะนั้น เกรงว่าการซื้อข้าวหนึ่งจำนวนมากอาจเกิดอุปสรรคปัญหาด้านการตลาด รัฐบาลควรจะซื้อข้าวชนิดอื่นมาควบคู่ไปด้วย

4. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาราคาข้าวของคณะกรรมการผู้ส่งออกข้าวต่างประเทศ

4.1 ควรขยายข้าวลือทใหญ่ไปยังตลาดต่างประเทศ โดยขยายระบบสินเชื่ออัตราดอกเบี้ยต่ำ 3 ปี เพิ่มเติมจากเดิมให้มากเพียงพอ โดยตลาดที่เป็นไปได้คือ ประเทศรัสเซีย ขณะนี้ยังมีความต้องการระดับ 300,000 - 500,000 ตัน และประเทศอินเดีย คาดว่ามีความต้องการข้าวและธัญพืชเพิ่มเติมในปีนี้อีก 200,000-400,000 ตัน

4.2 การส่งออกข้าวรัฐบาลที่ผู้ส่งออกได้รับการจัดสรรในครั้งต่อไป ควรให้ผู้ส่งออกแต่ละรายต้องซื้อข้าวสารใหม่จากตลาดทั้งหมด โดยเน้นและป้องกันการเคลื่อนย้ายข้าวของการค้าต่างประเทศที่ผู้ส่งออกเก็บรักษาไว้ด้วย ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มอุปสงค์ข้าวในตลาดมากขึ้น จะเป็นการช่วยให้ราคาข้าวเปลือกนาปรังได้รับประโยชน์ไปด้วย

4.3 ผู้ส่งออกบางรายแสดงความเห็นว่า การระบายข้าวส่งออกในรูปอาหารสัตว์จะหาตลาดได้ง่ายกว่า และไม่เป็นการตัดราคาข้าวไทยเองที่จำหน่ายออกไป เชื่อว่าจะสามารถขายได้ง่ายและไม่เป็นอุปสรรค ถ้าขายในระดับราคา 100-110 เหรียญสหรัฐต่อตัน ซึ่งใกล้เคียงกับระดับราคาข้าวโพดและข้าวฟ่างปัจจุบัน ทั้งประเทศผู้ซื้ออาจจะนำไปใช้เป็นวัตถุดิบในการทำอาหารสัตว์และ/หรือบริโภคโดยตรงอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้

อนึ่ง นายกรัฐมนตรีจะนำข้อคิดของผู้ส่งออกที่เป็นประโยชน์ดังกล่าว ไปประกอบในการพิจารณาแก้ไขปัญหาราคาข้าวของรัฐบาลโดยเร่งด่วนต่อไป

17. การแก้ไขปัญหาข้าวนาปรัง
 สรุปรมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2536

คณะรัฐมนตรีพิจารณาเรื่องการแก้ไขปัญหาค้าวนาปรัง ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ และมีมติให้องค์การคลังสินค้าดำเนินการ ดังนี้

1. ดำเนินการตามโครงการแก้ไขปัญหาค้าวนาปรัง โดยขอให้กระทรวงการคลัง คำประกันการขอสินเชื่อจากธนาคาร และอนุญาตให้องค์การคลังสินค้ากู้ยืมเงินเกินกว่า 3 ล้านบาท
2. การเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายจากรัฐบาลตามโครงการนี้ สำหรับค่าเช่าคลังสินค้า ค่าจ้างแรงงาน ค่าใช้จ่ายทางการเงิน และค่าใช้จ่ายที่เป็นข้อผูกพันตามสัญญาให้เบิกจ่ายตามอัตราที่จ่ายจริง ส่วนค่าใช้จ่ายในการบริหารโครงการให้เหมาจ่ายในอัตราตันละ 44 บาท
3. ให้รัฐบาลจัดสรรเงินเพื่อชดเชยผลขาดทุนจากการดำเนินงานตามโครงการทั้งหมด

18. การจำหน่ายข้าวสารโครงการแทรกแซงข้าวนาปรัง ปี 2536
 สรุปรมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2536

คณะรัฐมนตรีอนุมัติให้องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรจำหน่ายข้าวสารโครงการแทรกแซงข้าวนาปรัง ปี 2536 ให้แก่ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี จำนวนทั้งสิ้น 150,000 ตัน โดยแบ่งออกเป็นข้าวสารขาว 15% จำนวน 100,000 ตัน ในราคาตันละ 186 เหรียญสหรัฐ และปลายข้าวเอวันเล็ค จำนวน 50,000 ตัน ในราคาตันละ 165 เหรียญสหรัฐ

ทั้งนี้ มีกำหนดส่งมอบตั้งแต่เดือนมิถุนายน - สิงหาคม 2536 เพื่อเป็นการเร่งระบายข้าวออกสู่ตลาดต่างประเทศอันจะช่วยราคาข้าวให้สูงขึ้นวิธีหนึ่ง และเมื่อองค์การตลาดเพื่อเกษตรกรได้รับชำระเงินค่าข้าวตามเงื่อนไขการขายทั้งหมดแล้วให้นำเงินไปชำระหนี้เงินกู้แก่ธนาคารกรุงไทย จำกัดต่อไป

ภาคผนวก ก.

นโยบายและมาตรการข้าวของรัฐบาล ปี 2534/35

(1) โครงการที่ใช้เงินจากกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร (กชก.)

คณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.) ได้อนุมัติการในเรื่องการช่วยเหลือชาวนา คือ กำหนดราคาเป้าหมายสำหรับข้าวเปลือกเจ้า 5% ราคา 4,000-4,200 บาท/ตัน และข้าวเปลือกเหนียวชนิด 10% เมล็ดยาวราคา 3,300-3,450 บาทต่อตัน และได้กำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการช่วยเหลือเกษตรกร แทรกแข่งตลาดข้าว คือ

1. โครงการรับจำนำข้าวเปลือก ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ให้ ธกส. รับจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรกรทั่วไป (ทั้งนี้เป็นสมาชิกและไม่ได้เป็นสมาชิก) ในวงเงินเบื้องต้น 5,000 ล้านบาท คิดเป็นดอกเบ็ญไม่เกินร้อยละ 3 และให้รับจำนำได้ร้อยละ 90 ของราคาเป้าหมายนำ โดยใช้เงินชดเชยดอกเบ็ญและค่าดำเนินการจากกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในวงเงิน 400 ล้านบาท

2. โครงการแทรกแข่งตลาดข้าวของกระทรวงมหาดไทย ให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการโครงการแทรกแข่งตลาดข้าวเปลือก เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อย จำนวน 300 ล้านบาท เป็นเงินปลอดดอกเบ็ญและตัดค่าใช้จ่ายดำเนินการได้ไม่เกินร้อยละ 3

3. โครงการแทรกแข่งตลาดข้าวเปลือกของกระทรวงกลาโหมซึ่งเป็นโครงการของกองทัพเรือและกองทัพอากาศได้รับการจัดสรรโครงการละ 15 ล้านบาท รวม 30 ล้านบาท โดยเป็นการฮิมเงินจากกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร

4. โครงการซื้อข้าวเข้าเก็บในโกดัง ของกรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์เพื่อรับซื้อข้าวสารเก็บไว้ในโกดัง วงเงิน 1,500 ล้านบาท โดยให้ตัดค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษา ค่าดอกเบ็ญและการขาดทุนจากการซื้อและระบายข้าวได้ไม่เกิน 1,100 ล้านบาท กระทรวงพาณิชย์กำหนดแผนการรับซื้อข้าวสารจำนวนทั้งสิ้น 750,000 ตัน ซึ่งจะเป็นชนิด ราคาและเงื่อนไขต่างๆ ตามดุลยพินิจ และกำหนดรับซื้อตั้งแต่เดือนมกราคม-มีนาคม 2535 และระบายออกในช่วงเดือนเมษายน-กันยายน 2535

5. โครงการยกระดับราคาข้าวเปลือกนาปรัง ปี 2535 จำนวน 77.25 ล้านบาท เป็นค่าชดเชยจ่ายขาด 75 ล้านบาท และค่าใช้จ่ายตามที่จ่ายจริงไม่เกินร้อยละ 3 ของจำนวนยอดเงินจ่ายขาดเป็นเงิน 2.25 ล้านบาท โดยดำเนินการแทรกแซงตลาด รวม 3 เดือน ระหว่างเดือนกรกฎาคม-กันยายน 2535 และปริมาณข้าวเปลือกนาปรังที่แทรกแซงราคาารวม 500,000 ตัน โดยกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ จะร่วมกับกระทรวงมหาดไทยให้โรงสีและตลาดกลางที่อยู่ใน จังหวัดที่มีผลผลิตข้าวนาปรังและมีลานตากข้าว หรือเครื่องอบลดความชื้นเข้าร่วมโครงการฯ โดยซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกรที่จัดทะเบียนไว้กับกระทรวงมหาดไทยในราคาสูงกว่าราคาตลาดที่รับซื้อปกติในแต่ละวัน ต้นละ 150 บาท เพื่อซื้อข้าวเปลือกความชื้น 18% ในราคาข้าวเปลือกความชื้น 15% ซึ่งมีราคาแตกต่างกันที่ความชื้นเปอร์เซ็นต์ละ 50 บาท หรือถ้าความชื้นเกิน 18% ก็ตัดลดน้ำหนักเปอร์เซ็นต์ละ 50 บาท ตามปกติ

6. โครงการส่งเสริมและพัฒนาให้โรงสีและตลาดกลางมีเครื่องอบลดความชื้น ให้กระทรวงพาณิชย์จัดหาเครื่องอบลดความชื้นให้กับโรงสีและตลาดกลาง โดยยืมเงินปลอดดอกเบี้ยเป็นภาระผูกพันจากกองทุนรวมปีละ 123.6 ล้านบาท ระยะเวลาดำเนินการ 7 ปี (2536-2542)

(2) โครงการที่ไม่ใช้เงินจากกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.)

โครงการการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่โรงสีและผู้ประกอบการค้าข้าวเปลือกของธนาคารแห่งประเทศไทย (ชปท.) ให้ ชปท.ปล่อยสินเชื่ออัตราดอกเบี้ยต่ำแก่ผู้ค้าข้าวเปลือกและโรงสีผ่านธนาคารพาณิชย์ โดยให้ธนาคารพาณิชย์คิดดอกเบี้ยจากโรงสีและผู้ค้าข้าวเปลือกได้ไม่เกินร้อยละ 10 ต่อปี ในวงเงิน 5,000 ล้านบาท

(3) โครงการในส่วนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

1. โครงการเชื่อมโยงสินเชื่อเพื่อการผลิตและบริการตลาดข้าวของกรมส่งเสริมสหกรณ์ วงเงินดำเนินการ 750 ล้านบาท เป็นโครงการดำเนินการรวบรวมข้าวเปลือกต่อเนื่องจากปี 2533/34

2. โครงการเก็บรวบรวมข้าวเปลือกของกลุ่มเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตร วงเงินดำเนินการ 300 ล้านบาท เป็นโครงการดำเนินการต่อเนื่อง

ภาคผนวก ข.นโยบายและมาตรการข้าวของรัฐบาล ปี 2535/36

- (1) โครงการที่ใช้เงินจากกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร (กชก.) คณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.) ได้ดำเนินการช่วยเหลือชาวนาคือกำหนดราคาเป้าหมายนำสำหรับข้าวเปลือก 5% (ความชื้น 15%) ต้นละ 4,100 บาท ข้าวเปลือกเจ้านาปี 25% ต้นละ 3,800 บาท และข้าวเปลือกเหนียว 10% เมล็ดขาว ต้นละ 3,450 บาท และได้กำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการช่วยเหลือโดยการแทรกแซงตลาดข้าว คือ
1. โครงการรับจำนำข้าวเปลือกของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ชกส.) ให้ ชกส. รับจำนำข้าวเปลือกจากเกษตรกรทั่วไป (ทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่ได้เป็นสมาชิก) ในวงเงินเบื้องต้น 7,000 ล้านบาท คิดดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละ 3 และให้รับจำนำได้ร้อยละ 90 ของราคาเป้าหมายนำ โดยใช้เงินชดเชยดอกเบี้ยและค่าดำเนินการจากกองทุนรวม เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในวงเงิน 700 ล้านบาท
 2. โครงการเพื่อพยุงราคาข้าวเปลือก ของกระทรวงกลาโหม วงเงิน 30 ล้านบาท
 3. โครงการแทรกแซงตลาด โดยรับซื้อข้าวสารเข้าเก็บในโกดังของกรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์วงเงิน 1,700 ล้านบาท เพื่อรับซื้อข้าวสารจากผู้ส่งออกและโรงสีทั่วไปเข้าเก็บไว้ในโกดังตามสภาวะการตลาดและส่งออกต่างประเทศ รวมทั้งเร่งรัดส่งออกในรูปแบบสินเชื่อระยะยาว 700,000 ตัน โดยเฉพาะที่ผลผลิตออกสู่ตลาด
 4. โครงการรับซื้อข้าวสารคุณภาพต่ำชนิด 15% และ 25% วงเงิน 200 ล้านบาท โดยรับซื้อจากชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย ในราคาพื้นฐานที่คำนวณจากราคาข้าวเปลือก ร้อยละ 90 ของเป้าหมายนำ หรือสภาวะตลาด
 5. โครงการสนับสนุนสินเชื่อแก่ตลาดกลาง ของกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ เป็นเงินยืมกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ปลอดดอกเบี้ย 200 ล้านบาท ระยะปานกลาง โดยให้ตลาดกลางฮิมเป็นทุนหมุนเวียนในการรับซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกรโดยเฉพาะในช่วงต้นฤดูเก็บเกี่ยว และรวมถึงการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการตลาด เช่น โกดัง ลานตากข้าว เป็นต้น
 6. โครงการส่งเสริมและพัฒนาในโรงสีและตลาดกลางมีเครื่องอบลดความชื้น ของกรมการค้าภายในกระทรวงพาณิชย์ เป็นเงินยืมปลอดดอกเบี้ยปีละ 123.6 ล้านบาท ให้โรงสีและตลาดกลางกู้ยืมเงินอัตราดอกเบี้ยต่ำผ่านธนาคารกรุงไทย จำกัด เพื่อติดตั้งเครื่องอบลดความชื้น
 7. โครงการแทรกแซงข้าวเปลือกของกระทรวงมหาดไทยวงเงิน 660 ล้านบาท

8. โครงการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปรัง ของการการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ เป็นเงินจ่ายขาด จำนวน 587.1 ล้านบาท รับผิดชอบจากเกษตรกรผู้มีทะเบียนและมีหนังสือรับรองจากจังหวัด โดยจะได้เงินเพิ่มจากการขายข้าวเปลือกอีก ต้นละ 300 บาท จากราคาที่ขายได้ แต่มีเงื่อนไขว่าจะต้องลดพื้นที่การเพาะปลูกข้าวนาปรังในปี 2537

(2) โครงการที่ไม่ใช้เงินจากกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร

โครงการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่โรงสีและผู้ประกอบการค้าข้าวเปลือกของธนาคารแห่งประเทศไทยและธนาคารพาณิชย์ วงเงิน 10,000 ล้านบาท (หน่วยงานละ 5,000 ล้านบาท)

(3) โครงการในส่วนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

1. โครงการเชื่อมโยงสินเชื่อเพื่อการผลิตและบริการตลาดข้าวของสหกรณ์ ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ วงเงิน 1,000 ล้านบาท จากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

2. โครงการเก็บรวบรวมข้าวเปลือกของกลุ่มเกษตรกร ของกรมส่งเสริมการเกษตร วงเงิน 300 ล้านบาท จากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร

